

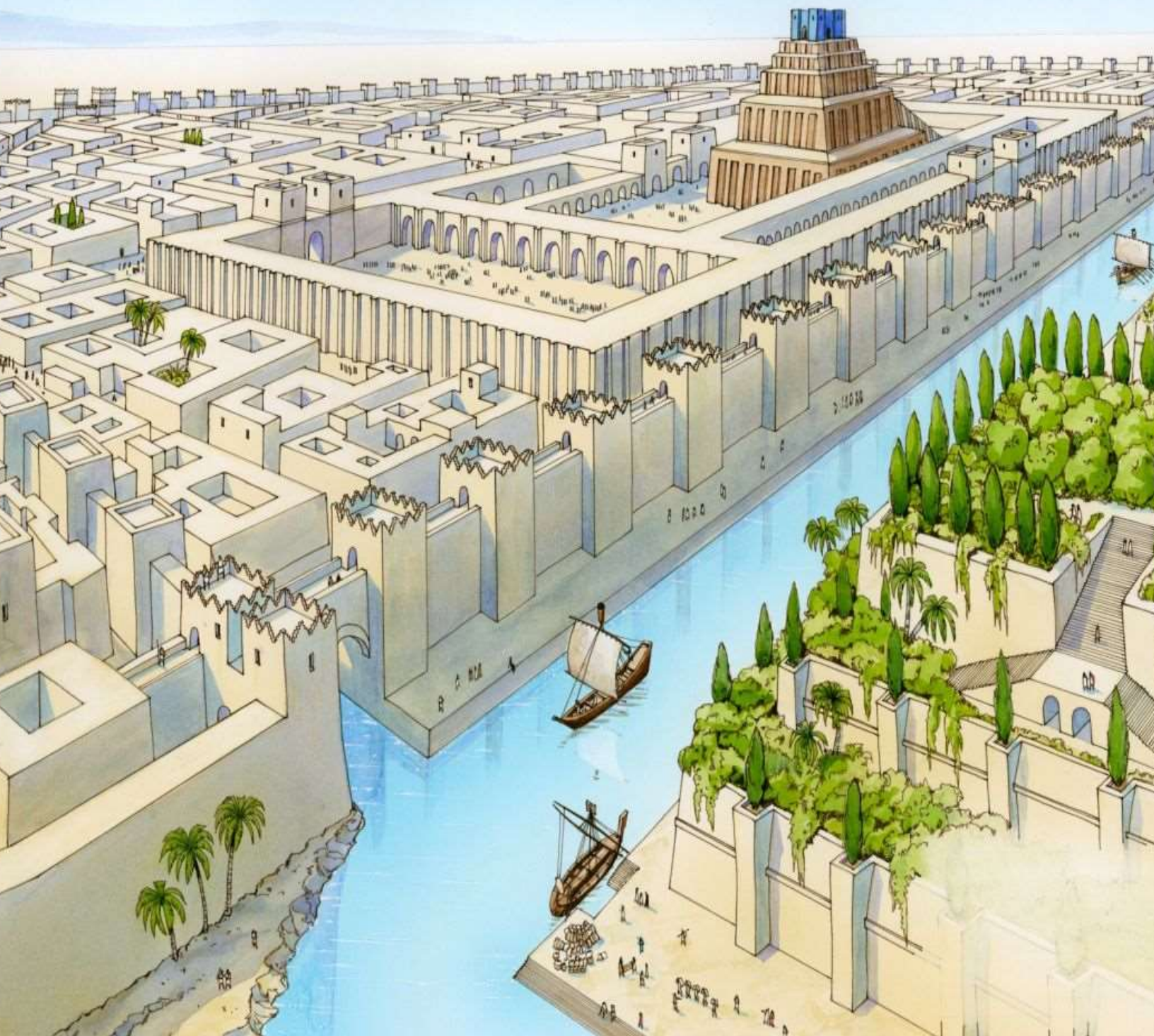
Verhale van Antieke
Wêrelde

Die Eerste Stede
van
Mesopotamië

In die Bronstydperk het die eerste ware stede in die Midde-Ooste ontstaan, in 'n streek genaamd Mesopotamië.

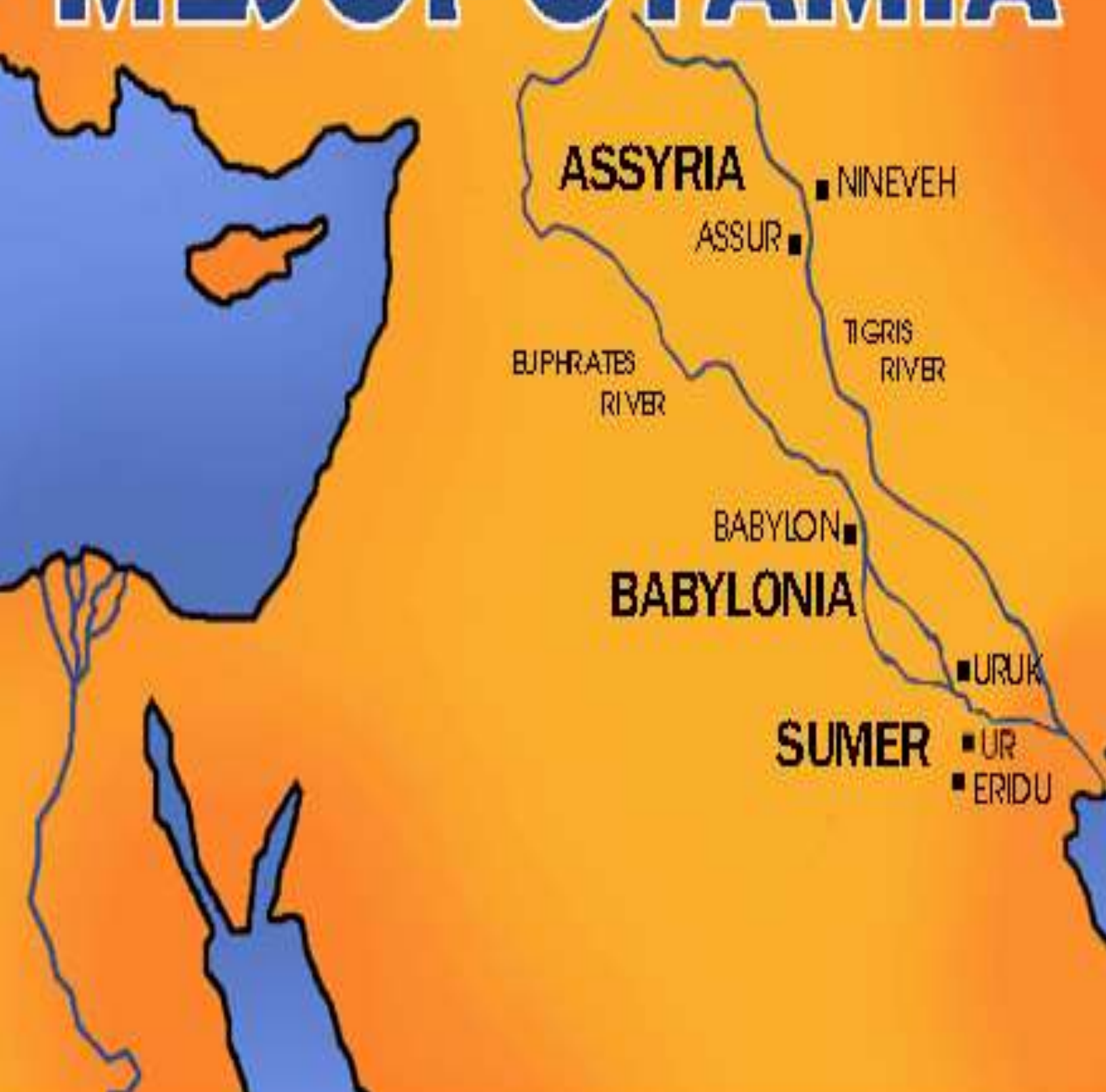
Ur, Nineve, Babilon, Uruk en Assur was sentrums van handel en heerskappye, glansryk stede vol mense, eksotiese goedere en vreesaanjaende heersers.

Hierdie stede het baie in gemeen met mekaar, maar dit beteken nie dat hulle vriendelik was nie. Hulle het gereeld oorloë geveg en teen mekaar meegeding. Elke stad het sy eie heersers en verskillende gode gehad. Kom ons kyk na Ur, gestig in 3800 vC. Dit is dalk die oudste stad in die wêreld!

Ancient MESOPOTAMIA

ASSYRIA

■ NINEVEH

ASSUR ■

EUPHRATES
RIVER

TIGRIS
RIVER

BABYLON ■

BABYLONIA

■ URUK

SUMER

■ UR

■ ERIDU

Die Ziggurat van Ur

In die middel van Ur was 'n groot ziggurat. Ziggurats was enorme tempels wat uit verskillende vlakke bestaan het. Soos jy op gegaan het, was elke vlak 'n bietjie kleiner as die vorige, wat die ziggurat effens soos 'n piramide laat lyk het. By Ur was die buitestene moontlik geglasuur en helder kleurig. Aan die bokant was 'n heiligdom waar die priesters van die stad die belangrikste rituele uitgevoer het.

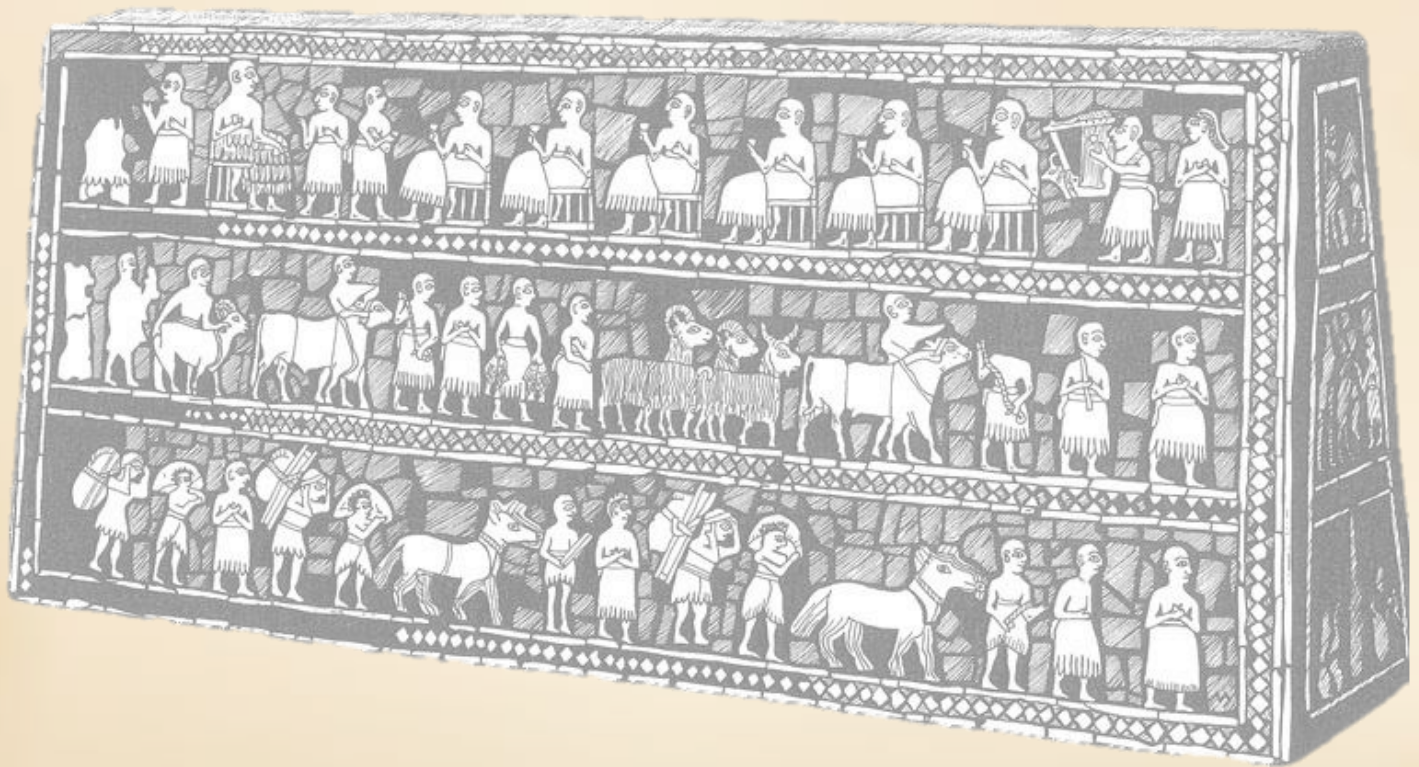
Tussen Twee Riviere

Mesopotamië is Grieks vir "land tussen riviere". Die Tigris- en Eufraatrivier vloei deur die streek op pad na die Persiese Golf, 'n see in die suide, wat die perfekte toestande bied vir boerdery en handel.

Die Standaard van Ur

Die Standaard van Ur is een van die grootste skatte wat nog ooit deur argeoloë ontdek is. Ongelooflik, dit is 'n mosaïek van ongeveer 4 600 jaar oud en wys verskillende tonele van die koninklike paleis by Ur. Dit het twee kante: vrede en oorlog. Aan die vrede se kant kan jy sien hoe boere en handelaars vis en diere na die koning bring. Langs die pad hou soldate hul swaarde vas ter voorbereiding vir die geveg.

Vroeë Skrif

Die mense van Mesopotamië het geskryf in 'n taal wat ons spykerskrif noem. Hulle sal 'n klein stokkie gebruik om simbole in klei te teken. Die tablet is dan gedroog of gebak en die boodskap is bewaar (gelukkig vir ons). Spykskrif het uiteindelik ontwikkel tot 'n alfabet van letters wat uit klein driehoekies bestaan het.

Die Begrafnis van Koningin Puabi

In 1922 het Britse argeoloë Leonard en Katherine Woolley en hul span Irakse graafmasjiene in die antieke Mesopotamiese stad Ur begin grawe. Min het hulle beseft hoeveel sand hulle sou moes verwyder. Skoffel na graaf, emmer na emmer, dieper en dieper het hulle gegaan. So diep soos drie of vier huise – dit was so diep dat hulle trappe moes bou net om uit te kom!

Uiteindelik het hulle iets getref. Daar, begrawe vir duisende jare onder die warm woestynsand, was die graf van koningin Puabi, 'n superryk heerser wat ongeveer 4 600 jaar gelede geleef het.

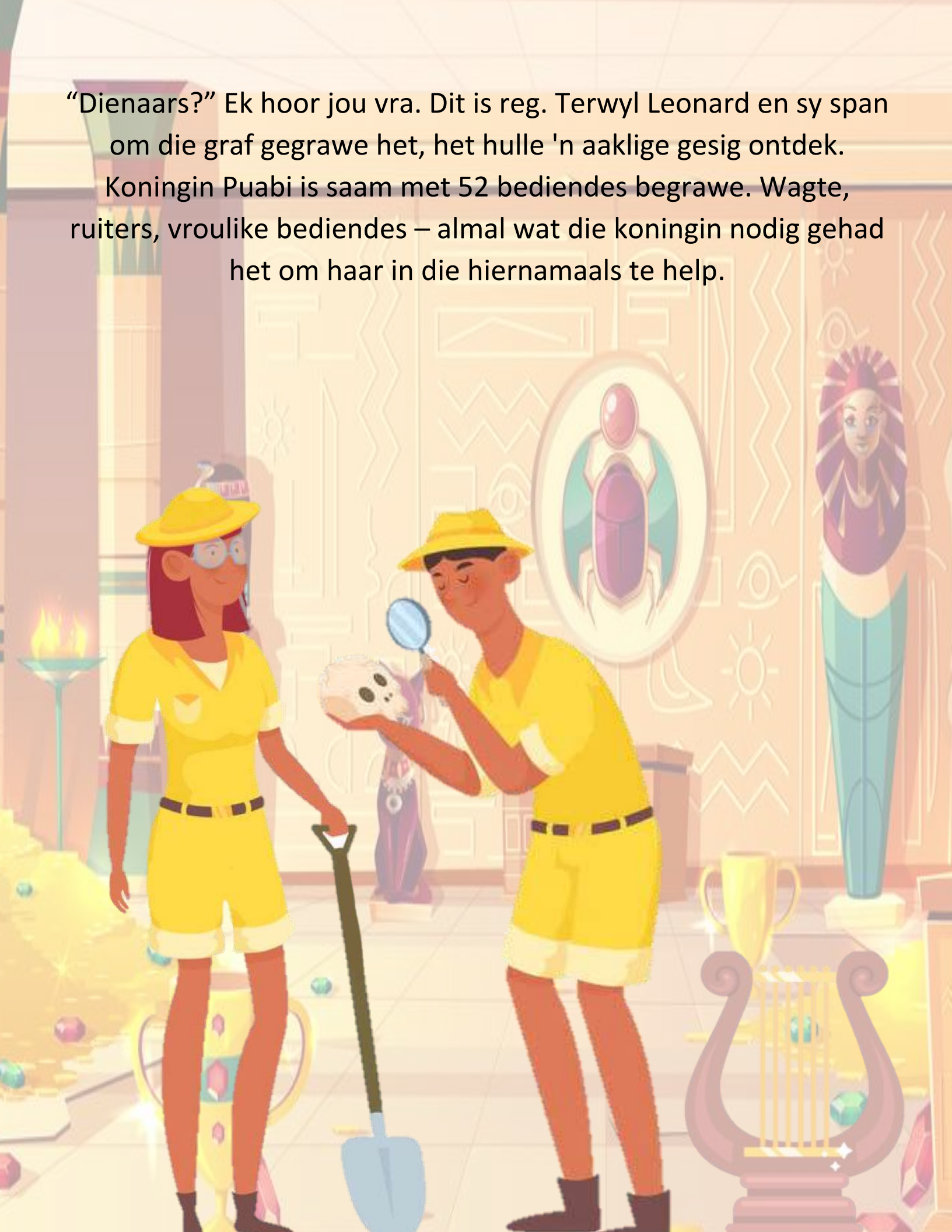
Koningin Puabi se graf was vol ongelooflike skatte, insluitend goue koppies om bier te drink (waaroor Mesopotamiërs aanbid en liedjies geskryf het) en houtliere, 'n tipe antieke instrument. Die mense van Ur was lief vir musiek en poësie. Sommige van hul gedigte, soos die epos van Gilgamesj, is vandag nog bekend.

Na meer as 4000 jaar onder al daardie sand, was koningin Puabi en haar dienaars so plat soos 'n pannekoek. Gelukkig kon Katherine Woolley, na baie ure se sorgvuldige werk, hulle herkonstrueer. Dit gee ons 'n briljante idee van hoe ryk Mesopotamiese vroue duisende jare gelede sou aangetrek het. Baie uitgebreide goue kopbande, oorbelle en ongelooflike halssnoere – en groot hare!

“Dienaars?” Ek hoor jou vra. Dit is reg. Terwyl Leonard en sy span om die graf gegrawe het, het hulle 'n aaklige gesig ontdek. Koningin Puabi is saam met 52 bediendes begrawe. Wagte, ruiters, vroulike bediendes – almal wat die koningin nodig gehad het om haar in die hiernamaals te help.

Hoe het al hierdie mense gesterf, het almal gewonder? Langs elke liggaam het graafmasjiene 'n klein koppie gevind. Katherine het gemeen of hulle almal vergiftig is nadat sy die koningin in die graf gevolg het. Onlangse ondersoeke van die skedels van die bediendes het getoon dat hulle ook op hul koppe geslaan was. Wie weet, miskien was dit albei? En almal in diens van hul koningin.

Die Wêreld se Oudste Brief

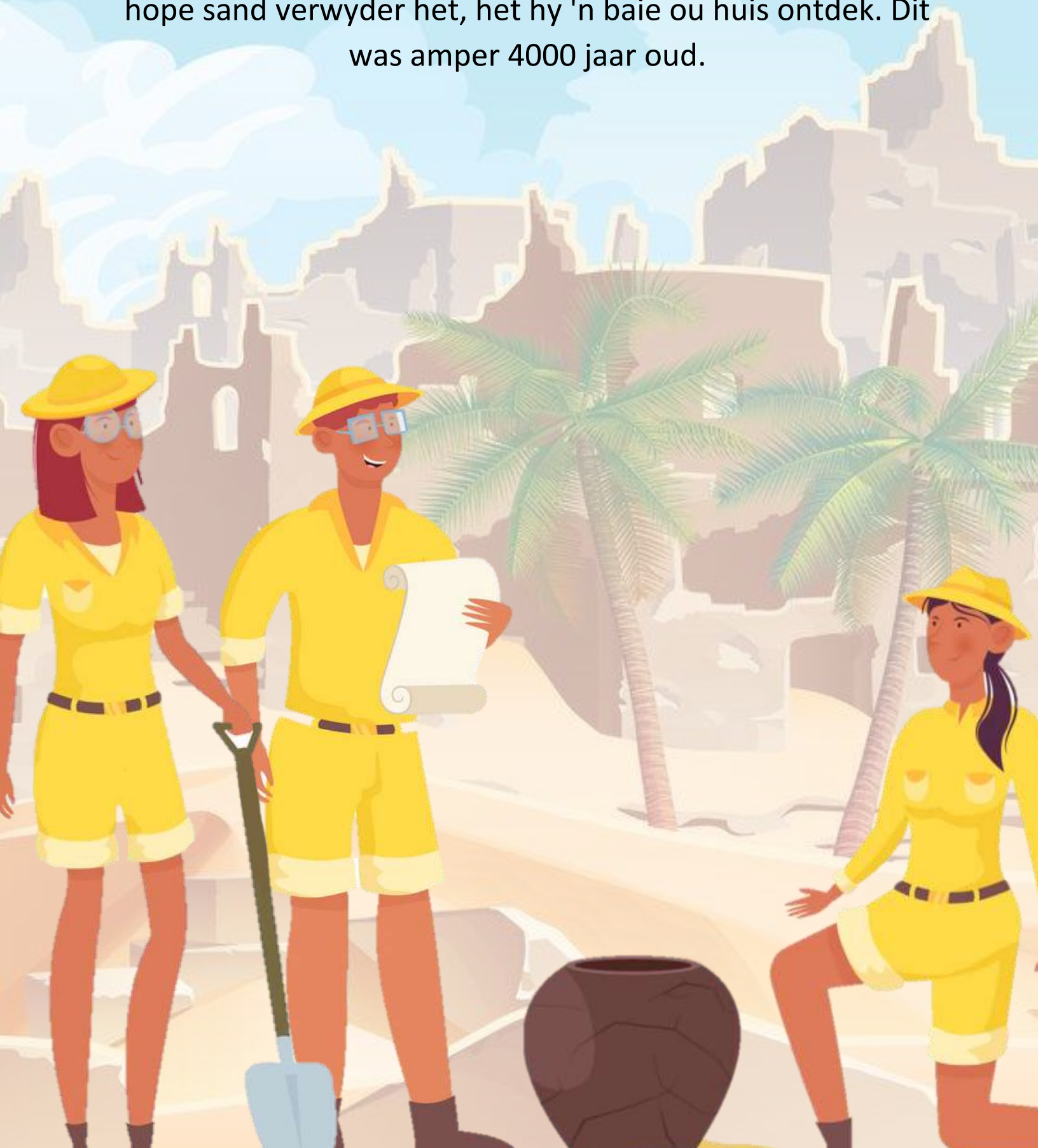

Het jy al ooit iets gekoop waarmee jy nie tevrede was nie? Koue patat by 'n kitskosrestaurant, 'n nuwe rekenaarspeletjie wat nie behoorlik werk nie, of 'n potlood wat net aanhou breek maak nie saak hoeveel keer jy dit skerp maak nie?

Dit is frustrerend, is dit nie? Ek is seker jy het gekla, of ten minste daaraan gedink. Wel, liewe leser, jy is in goeie geselskap. Mense kla sedert die vroeë dae van skryf oor swak kliëntediens!

Leonard Woolley (ja, dieselfde ou wat koningin Puabi ontdek het), het op 'n ander plek in die stad Ur gegrawe. Terwyl hy hope sand verwyder het, het hy 'n baie ou huis ontdek. Dit was amper 4000 jaar oud.

In die hoek van sy gebou was 'n baie eienaardige brief versteek.
Dit was nie van 'n koning of koningin nie en dit het nie vertel
van heldedade en glorieryke gevegte nie - dit was 'n klagbrief
geskryf deur 'n man genaamd Nanni aan 'n koperhandelaar
genaamd Ea-nasir!

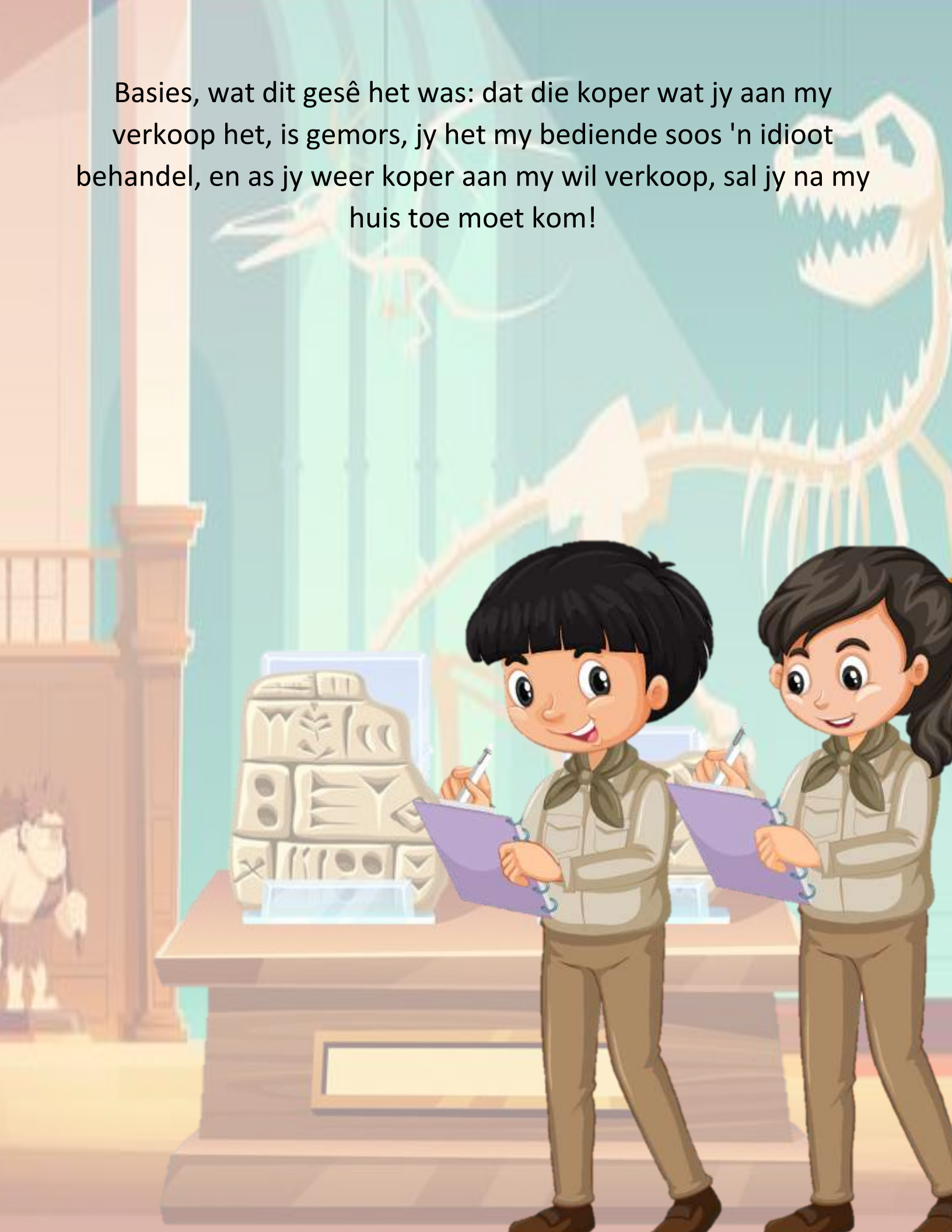

Hier is 'n uittreksel:

Toe jy gekom het, het jy soos volg vir my gesê: “Ek sal vir Gimil-Sin (wanneer hy kom) goeie koperstawe gee.” Jy het toe weg gegaan, maar jy het nie gedoen wat jy my belowe het nie. Jy het blokke wat nie goed was nie, voor my boodskapper (Sit-Sin) gesit en gesê: “as jy dit wil vat, neem dit; as jy hulle nie wil vat nie, gaan weg!” Waarvoor vat jy my, dat jy iemand soos ek met sulke minagting behandel...

Basies, wat dit gesê het was: dat die koper wat jy aan my verkoop het, is gemors, jy het my bediende soos 'n idioot behandel, en as jy weer koper aan my wil verkoop, sal jy na my huis toe moet kom!

Handel in die Middellandse See

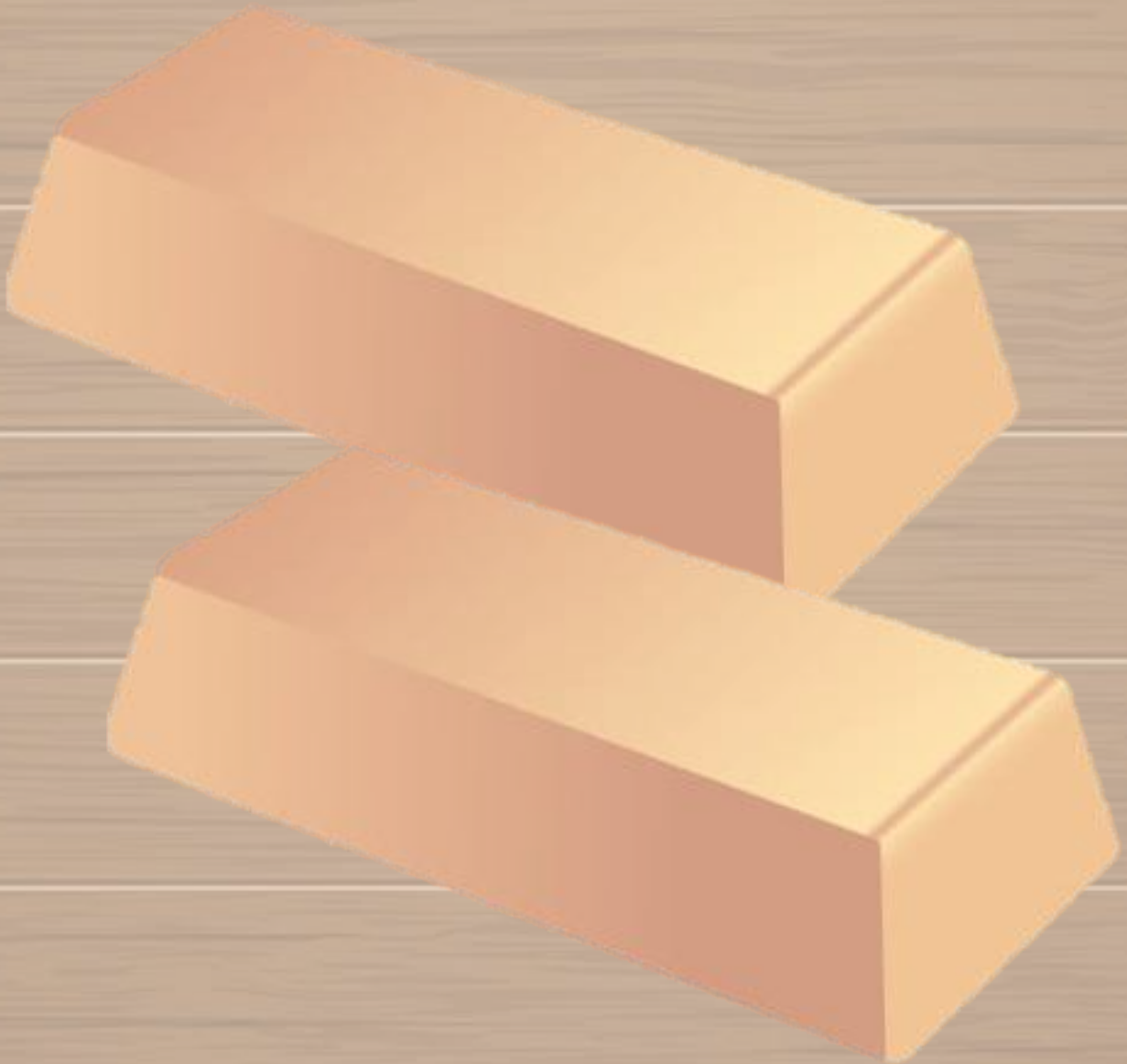

Vandag is ons geneig om aan die see te dink as voorwerpe wat in die pad kom. In die Bronstydperk was dit egter ongelooflik moeilik om oor land te reis. Daar was baie min paaie en perde, en karre was stadig. Daar was ook geen polisie of selfone nie – jy kan baie maklik beroof word sodra jy jou dorpie verlaat het! Gevolglik is die meeste handel oor water gedoen, veral rondom die Middellandse See.

Koper Staaf

Koper en blik was metale wat noodsaaklik was vir die vervaardiging van brons. Maar irriterend genoeg hulle was nooit op dieselfde plek gevind nie! Spanje, wat natuurlike koper gehad het, het dit verhandel in blokke wat 'n staaf genoem word.

Seeslakke

Drieduisend jaar gelede, as jou klere bedek was met fyngedrukte slakke, was jy uiters modieus. Veral een seeslak het 'n baie helder pers kleur gehad toe dit fyngedruk was. Handelaars in Noord Afrika het ryk geword wat hierdie pers kleurstof aan koninklikes uit die Bronstydperk verhandel het.

Barnsteen

Mense was mal daaroor om juwele van barnsteen te maak, maar dit kom net in Noord Europa voor. Handelaars sou suid na Italië reis en dit verruil vir goedere wat hulle nie in die noorde kon kry nie, soos wyn.

Griekse Pottebakkery

Oral rondom die Middellandse See kan jy antieke Griekse pottebakkery vind. Handelaars het potte volgemaak met olyfolie, wyn en vis om by spoggerige bankette geniet te word.

Libanese Seder

Al hierdie handel sou nie moontlik wees sonder skyfies van Libanese sederhout nie. Dit was die beste hout om bote te maak en was baie duur.

Glas Stawe

Antieke Egiptenare was besonder vaardig om glas te maak, maar nie almal wou juweliersware in Egiptiese styl dra nie. Vakmanne sou stawe van gekleurde Egiptiese glas koop en dit verander in iets meer na hul smaak.

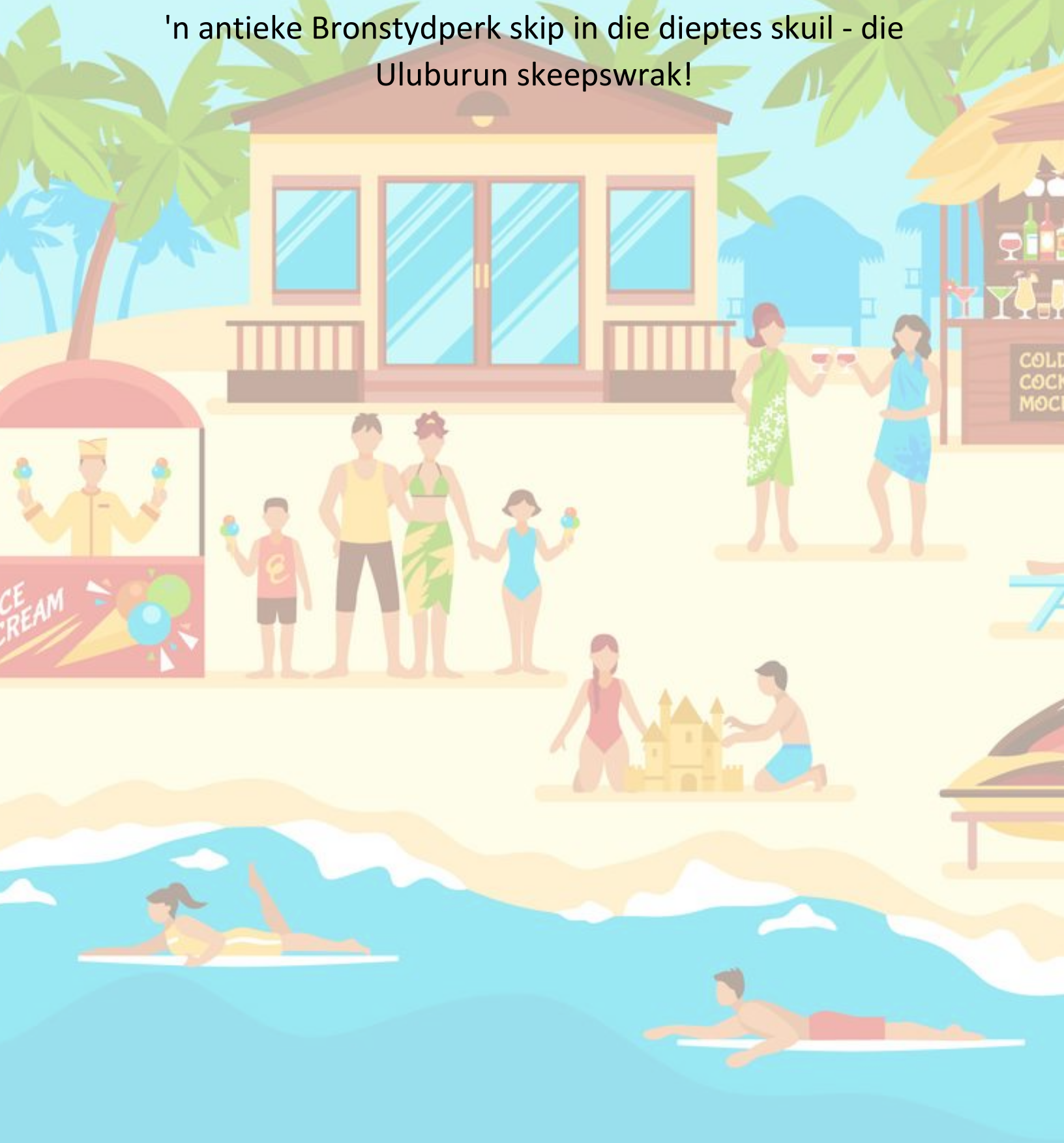
Argeoloë gebruik dikwels Griekse
pottebakkery om hulle te help om 'n plek
te dateer.

Die Skipbreuk van Rykdom

In 1982 was Turkye se suidelike kus gevul met toeriste wat tan en sandkastele gebou het. Min het hulle beseef dat net langs die kus, 60 m (200 voet) onder die golwe, 'n antieke Bronstydperk skip in die dieptes skuil - die Uluburun skeepswrak!

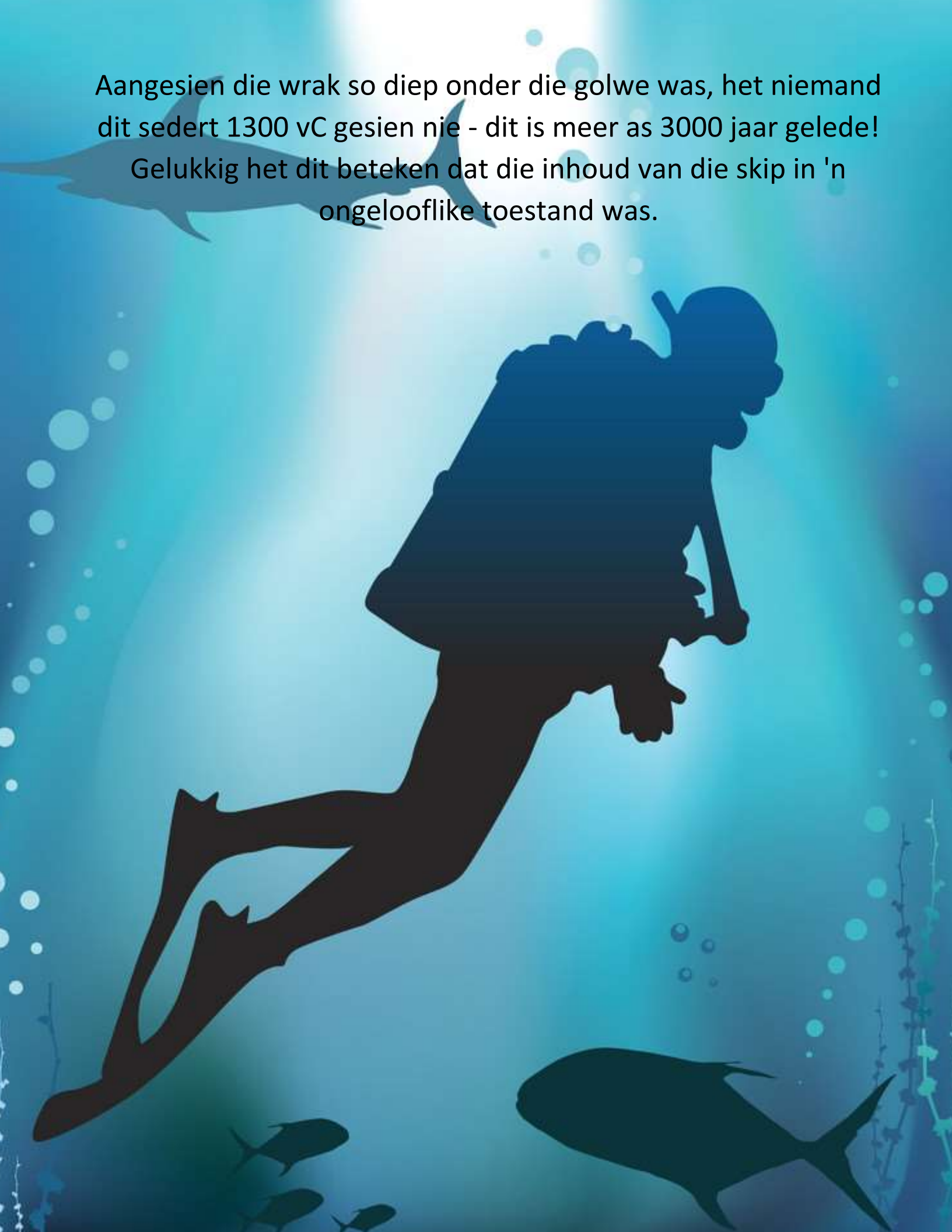

'n Turkse duiker met die naam Mehmed Cakir het in die see geswem naby 'n klein dorpie genaamd Bodrum. Hy het see sponse gesoek (hulle is 'n bietjie soos koraal). In plaas daarvan om 'n mooi natuurlike manier te vind om skoon te maak, het hy iets gevind wat hy beskryf het as "metaal beskuitjies met ore". Dit was egter nie beskuitjies nie, maar ou blokke blik wat 'n staaf genoem word. Die plaaslike argeoloë is in kennis gestel en die ekspedisie het begin om die wrak te herwin.

Aangesien die wrak so diep onder die golwe was, het niemand dit sedert 1300 vC gesien nie - dit is meer as 3000 jaar gelede! Gelukkig het dit beteken dat die inhoud van die skip in 'n ongelooflike toestand was.

Die span het 175 stukke glas in vier verskillende kleure gevind: blou, turkoois, pers en geel. Daar was 70 000 krale, bestem om in fyn juweliersware verander te word, om nie eens te praat van 24 olifanttande en 14 seekoeitande nie. Steeds bewaar was die vlymskerp brons swaarde van Italië, speserye, kruie, slakdoppe vir kleurstowwe, goud, amber ... alles wat 'n handelsvaartuig uit die Bronstydperk kon dra.

So 'n ongelooflike trek het ernstige uitdagings aan die argeoloë gebied. Die wrak was so diep dat hulle net vir kort rukkies kon duik, wat beteken dat hulle nie veel in een slag kon uitgrawe nie.

Op die ou end moes die duikers 22400 keer duik om alles te herwin! Dit het hulle 11 jaar geneem om die skat te herwin.
Kan jy jou voorstel om so lank aan een ding te werk?

Toe die skat herstel was, het die werklike ondersoek begin.
Wie was die matrose op die skip? Waarheen was hulle op pad?
En wat het hulle met al daardie skat gedoen?

Geen lyke is in die wrak gevind nie. Miskien het die matrose
oorleef en strand toe geswem, of het hulle dalk vis kos
geword? Ons kan 'n idee kry van die identiteit van die mense
uit wat hulle agter gelaat het.

Argeoloë het vier stelle gewigte gevind soortgelyk aan dié wat in moderne Israel en Libanon gevind word. Dit was gebruik om hoeveelhede goedere te meet, net soos die weegskaal by 'n kruideniers winkel. In die ou tyd is die mense van hierdie streek Kanaäniete en Fenisiërs genoem. Ons weet nie of al die bemanning van daardie streek gekom het nie, maar dit wil voorkom asof ten minste vier van hulle wel van die streek gekom het.

Waarheen was hulle op pad? Wel, met inagneming van die posisie van die skip, blyk dit dat dit weswaarts gereis het, in die rigting van twee groot beskawings van die Bronstydperk: die Minoërs van Kreta en die Mycenaëans van die vasteland van Griekeland. Die skip was dalk op pad na hul beroemde koninklike plekke.

Heersers in die Bronstydperk het vir mekaar uit gebreide geskenke gestuur om die vrede te bewaar, te help om verdrae te onderhandel, of selfs om alliansies teen hul vyande te sluit. Die goedere in die skip stem baie ooreen met die items wat in briewe genoem word deur Farao Achnaton, wat destyds koning van Egipte was. (Pret feit: hy was Toetankhamon se pa) Was hy besig om geskenke aan 'n Minoïese koning te stuur?

Hoe die skip gesink het - op die oomblik weet ons nie. Om te seil in die Bronstydperk was baie gevaarlik. 'n Storm kan maklik die skepe beskadig. Miskien was die matrose een nag deur 'n tsoenami gevang en hulle in die koue, donker water gegooi. Dit is 'n raaisel vir toekomstige argeoloë om op te los.

THINK

DIGITAL ACADEMY

